

กรรณกรรหงหัวจุก : หัตถกรรมบนงานไม้ ที่สะท้อนอัตลักษณ์แห่งวิถีชาวมุสลิมชายแดนใต้

นกรรหงหัวจุก เป็นนกชนิดหนึ่งที่มีเสียงร้องอันไพเราะ ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นนกที่นิยมของคนภาคใต้มาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ ที่มีการเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นวิถีและวัฒนธรรมที่จะพบเห็นกรรณกรรหงหัวจุกแขวนอยู่แทบทุกหลังคาเรือน

นกรรหงหัวจุก

การเลี้ยงนกรรหงหัวจุกก็ได้เป็นเพียงวิถีของชาวมุสลิมเท่านั้น แต่กรรณกที่เสมือนเป็นบ้าน เป็นที่อยู่อาศัยของนกก็มีความจำเป็นที่เจ้าของผู้เลี้ยงนกจะต้องพิถีพิถันและให้ความสำคัญในการเลือกกรรณกเพื่อจะได้คู่ควรกับนกตัวโปรด หรืออาจแสดงถึงฐานะและรสนิยมของผู้เป็นเจ้าของนกด้วย กรรณก จึงถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อสะท้อนถึงศิลปะ วัฒนธรรมพื้นเมือง และค่านิยมของชาวไทยมุสลิมทางตอนใต้

การทำกรงนกกรงหัวจุก ถือเป็นงานศิลปะที่ไม่ใช่ใครจะทำก็ได้ แต่จะต้องทำโดยช่างฝีมือที่มีความชำนาญในการประกอบกรงนก ต้องมีความใส่ใจ การสร้างสรรค์ลวดลายลงบนเนื้อไม้แต่ละลายนั้นต้องทำด้วยทักษะฝีมืออันเชี่ยวชาญ และต้องใช้เวลา ในการประกอบเป็นกรงนกได้หนึ่งชิ้นต้องเป็นไปด้วยความละเอียดประณีตในทุกขั้นตอน กรงนกสำหรับเลี้ยงนกกรงหัวจุกนั้นมีเอกลักษณ์และความงามเฉพาะตัว มีหลายแบบหลากหลายลวดลายแตกต่างกันออกไปตามความชื่นชอบและสถานะของเจ้าของนก ขึ้นอยู่กับความประณีต และการออกแบบของช่างฝีมือแต่ละคน รูปทรงกรงที่นิยมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักนิยมใน 3 รูปแบบ ได้แก่ ทรงจันมีลักษณะทรงหกเหลี่ยม ทรงกลมมีลักษณะเหมือนกรงนกเขา และทรงสี่เหลี่ยมซึ่งเป็นทรงกรงนกกรงหัวจุกที่นิยมทำมากที่สุด เพราะสามารถเน้นดอกลายได้ง่ายกว่าแบบอื่นๆ ราคากรงแต่ละใบก็มีราคาตั้งแต่หลักร้อยบาท หลักพัน ไปจนถึงหลักแสนบาทเลยทีเดียว ขึ้นอยู่กับไม้ที่นำมาทำกรง วัสดุที่นำมาทำลวดลายประดับตกแต่ง ความยากง่ายของลวดลายที่อาจมีทั้งการฉลุลาย และการแกะสลักลาย และยังขึ้นอยู่กับฝีมือของช่างทำกรงนกแต่ละคนด้วย หากเป็นฝีมือจากช่างที่มีฝีมือดีมีชื่อเสียงราคากรงนกก็จะยังมีราคาแพงเพิ่มขึ้น ลวดลายที่ปรากฏเป็นองค์ประกอบอันวิจิตรของกรงนกกรงหัวจุกส่วนใหญ่มีทั้งลายแบบมลายูแบบชวา และแบบจีน หรือแบบลายที่มีการผสมผสานทั้งสามแบบเข้าด้วยกัน โดยลวดลายที่เป็นที่นิยม เช่น ลวดลายพันธุ์พฤกษา ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายสัตว์ในตำนานหรือความเชื่อ หรือลวดลายประดิษฐ์ตามจินตนาการสร้างสรรค์ของช่าง กรงนกที่มีการแกะสลักสร้างสรรค์ลวดลายที่วิจิตรบรรจง หรือการใช้วัสดุที่มีราคาประดับตกแต่ง เช่น การประดับหรือฝังมุก ก็ยิ่งทำให้ราคากรงนกสูงถึงหลักแสนและหลายแสนบาทเลยทีเดียว

กรงนกกรงหัวจุก จึงเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในคุณค่าความงดงามของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ควบคู่ไปกับความศรัทธาของวิถีชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนมุสลิมชายแดนใต้ที่ผูกพันอยู่กับการเลี้ยงนกกรงหัวจุกมาอย่างยาวนาน และยังคงสืบทอดศิลปะและหัตถกรรมการทำกรงนกหัวจุกที่คงเอกลักษณ์และความสวยงามอยู่จวบจนปัจจุบันนี้

